RAADSVOORSTEL

Postregistratienummer	21.0002875

Onderwerp	Voorstel tot het vaststellen van de 'Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021'
Sector	Grondgebiedzaken
Portefeuillehouder	H.P.J.M. ter Veen
Steller	J.J.M. Groot

Inleiding

Er is behoefte om de Welstandsnota Opmeer 2011 te actualiseren, omdat er zich verschillende ontwikkelingen hebben voorgedaan en omdat het wenselijk is om de welstandsnota aan te passen aan de doelen van de Omgevingswet.

De gemeente heeft een zorgplicht voor een goede leefomgeving, een omgeving die veilig, gezond en aantrekkelijk is. Hierbij speelt de kwaliteit van bouwwerken een rol. De gemeente wil daarom zo goed mogelijk met de gebouwde omgeving en het bestaande erfgoed omgaan. De gemeente vindt het belangrijk dat een bouwwerk in zijn omgeving past en dat het bouwwerk een goede vormgeving en kwaliteit heeft. Hoe we dat nastreven is onder meer vastgelegd in de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021. In de nota beschrijven we hoe we de toetsing zo objectief en open mogelijk doen.
Het doel van de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021 is:

- zorgen voor een zo objectief mogelijk kader voor de welstandstoetsing
- zorgen voor rechtszekerheid voor initiatiefnemers en omwonenden
- zorgen voor meer samenhang in de adviezen over het uiterlijk van de bebouwwerken in de gemeente
- zorgen dat bij monumentenaanvragen de welstandsadviezen en monumentenadviezen op elkaar zijn afgestemd

De criteria in de nota zijn zo concreet mogelijk en zo veel mogelijk toegespitst op het individuele bouwwerk, de relatie met de omgeving en specifieke aspecten van het bouwwerk. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen kleine bouwwerken die ambtelijk worden beoordeeld (erfafscheidingen, dakkappellen, beschoeiingen/grondkeringen (in deze nota toegevoegd), zonnepanelen-/collectoren, gevelwijzigingen, na-isoleren gevels en daken, technische installaties, rolluiken, reclame) en specifieke panden (monumenten, beeldbepalende panden, stolpen en agrarische gebouwen), grote bouwplannen en (her)ontwikkelingsplannen die door de Welstandscommissie worden beoordeeld.
Naast het preventieve welstandstoezicht is er ook repressief welstandstoezicht. Via dit toezicht kunnen ook bestaande en vergunningsvrije bouwwerken worden getoetst (excessenbepaling).

In het door de gemeenteraad vastgestelde koersdocument voor de implementatie van de Omgevingswet , is opgenomen dat de Welstandnota 2011 wordt geactualiseerd, waarbij rekening wordt gehouden met de doelen van de Omgevingswet en met aandacht voor de gezondheid en duurzaamheidsthema's. Uit de evaluatie van de huidige welstandsnota bleek dat deze over het algemeen prima functioneert. We hebben die nota juridisch inhoudelijk dan ook grotendeels intact gelaten en alleen op onderdelen geactualiseerd en aangevuld. Daarbij is rekening gehouden met de beeldkwaliteitsplannen waarin welstandscriteria zijn opgenomen en we geven ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven. Dat heeft niet geleid tot een specifieke beleidsvernieuwing, zoals dat zou zijn als gebieden de status welstandvrij zouden krijgen, wat de afweging is geweest om de inspraakverordening niet toe te passen. Tenslotte is de nota ook tekstueel aangepast in de context van de Omgevingswet.

Beslispunten

Beslispunten

1. De 'Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021' vast te stellen
2. De Welstandsnota Opmeer 2011 in te trekken

Beoogd effect

Met de Welstandnota 2020 kunnen planinitiatieven met inachtneming van de doelen van de Omgevingswet worden beoordeeld.

Argumenten

1.*1 Het vaststellen van de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021 is een exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad.*

1.2 De nota voldoet aan de ambitie van de gemeenteraad om deze 'Omgevingswetproof' te maken.
In het door de gemeenteraad vastgestelde koersdocument voor de implementatie van de Omgevingswet is opgenomen, dat de welstandnota wordt geactualiseerd waarbij, in navolging op andere inmiddels reeds geactualiseerde beleidsplannen en –visies over de fysieke leefomgeving, zoals het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020-2027, de Woonvisie 2018-2020 en het Groenbeleidsplan gemeente Opmeer 2018-2021, rekening wordt gehouden met de doelen van de Omgevingswet, met aandacht voor de gezondheid en duurzaamheidsthema's. Deze sectorale beleidsdocumenten, afgestemd op de Omgevingswet, zijn daarmee een goede basis voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

1.2.1 De nota biedt ruimte om concessies te doen omreden van andere belangen.
Een afwijking van een welstandsadvies kan op andere, niet aan welstand gerelateerde gronden, zoals economische of maatschappelijke belangen, maar ook op grond van overwegingen die niet zien op het algemeen belang, zoals individuele omstandigheden die de aanvrager betreffen (in juridisch jargon: hardheidsclausule).

1.3.1 De nota houdt rekening met de duurzaamheidsambities van de gemeente Opmeer.
Duurzaamheid is een belangrijk beleidsuitgangspunt voor Opmeer. Duurzaamheidsmaatregelen kunnen een impact hebben op de omgevingskwaliteit. De plaatsing van zonnepanelen op daken en op achtererven is meestal vergunningsvrij. Voor duurzaamheidsmaatregelen waar wel een vergunning met een welstandsbeoordeling nodig is zijn regels in de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021 opgenomen, zowel voor het uitbrengen van een welstandsadvies (beeldbepalende panden, monumenten en stolpen) en de ambtelijke beoordeling (kleine bouwwerken: zonnepanelen/-collectoren, technische installaties en na-isoleren).

1.4.1 De nota stimuleert initiatiefnemers vroegtijdig in overleg te gaan met de gemeente en belanghebbenden.
Het past bij de ambitie van de gemeente om meer verantwoordelijkheid neer te leggen bij de inwoners, ook in aanloop naar de Omgevingswet. Opmeer past, desgevraagd door de initiatiefnemers, de procedure toe voor het aanvragen van een beginseluitspraak omgevingsvergunning, waarin ook de welstand- en monumentencommissie wordt geraadpleegd. De gemeente stimuleert de initiatiefnemer ook om daarbij te zorgen voor een z.g. ‘burenakkoord’. Die praktijk wordt in de nota gestimuleerd. Het belang van een goed vooroverleg is onder de Omgevingswet groter, aangezien het vereiste van onlosmakelijke samenhang vanuit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht niet is overgenomen in de wet. De initiatiefnemer is er straks verantwoordelijk voor dat hij of zij voor alle activiteiten beschikt over de vereiste vergunningen. Het is aan hem of haar om de verschillende eisen op elkaar af te stemmen en daarbij de participatie te organiseren.

2.1 Zonder intrekking bestaan er twee welstandsnota’s naast elkaar.
Er moet formeel een besluit worden genomen tot intrekking van de huidige welstandsnota. Als de nota niet wordt ingetrokken bestaan er twee welstandsnota’s naast elkaar en kan er onduidelijkheid bestaan over aan welke nota er getoetst moet worden. Door formeel een besluit te nemen tot intrekking is de situatie voor eenieder helder.

Kanttekeningen
Er zijn geen risico’s.

Financiën
De voorstellen hebben geen financiële gevolgen.

Uitvoering
1.

De gemeenteraad is op grond van de Omgevingswet verplicht een adviescommissie in te stellen, die in ieder geval tot taak heeft te adviseren over de aanvragen van een omgevingsvergunning voor een Rijksmonument, maar kan ook besluiten om een commissie te laten adviseren over bijvoorbeeld welstand.
Wij doen u dit jaar een voorstel tot instelling van een adviescommissie gelijk aan de bestaande (sub)commissies Welstand en Monumentenzorg en een voorstel tot vaststelling van een daarbij horende conceptverordening met de grondslagen van de Omgevingswet, waarmee de huidige werkwijze na 31 december 2021 kan worden voortgezet.
In de Invoeringswet Omgevingswet is overgangsrecht opgenomen, waarin een welstandsnota na inwerkingtreding van de Omgevingswet gelijkgesteld wordt aan een beleidsregel, zoals de huidige welstandsnota dat ook is.

Onze Welstandsnota 2011 en de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021 zijn opgesteld met criteria die een ruimere reikwijdte hebben dan de wettelijke reikwijdte onder de Omgevingswet 'uiterlijk van bouwwerken'. In de nota zijn ook regels opgenomen met het oog op de relatie met de omgeving c.q. de omgevingskwaliteit (gebiedsaspecten zoals openheid). Daarmee sorteren we voor op afwegingsruimte die de gemeenteraad heeft bij het bepalen van de adviestaak van de commissie. Die afweging kunnen we maken bij het opstellen van het omgevingsplan.

De formulering van de brandbreedte waartussen de adviestaak kan worden bepaald is in algemene zin: het adviseren van de raad en het college op het gebied van de omgevingskwaliteit als bedoeld in artikel 1.3 van de wet.
De Omgevingswet onderscheidt verschillende aspecten van de omgevingskwaliteit, zoals (artikel 1.3 en 2.1):
- het beschermen van landschappelijke of stedenbouwkundige waarden;
- het behoud van cultureel erfgoed;
- de kwaliteit van het uiterlijk van bouwwerken;
- een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

De adviescommissie kan bijvoorbeeld een gecombineerde welstands- en monumentencommissie zijn, maar dus ook een 'algemene' adviescommissie die adviseert over aspecten van omgevingskwaliteit bij het verlenen van omgevingsvergunningen. In art. 17.9 lid 3 van de wet is voorgeschreven dat een dergelijke adviescommissie haar advies baseert op de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de beleidsregels over het uiterlijk van bouwwerken zoals bedoeld in art. 4.19 van de wet.
Het is een trend dat de welstandscommissie zich ontwikkelt naar een ruimtelijke adviescommissie die ook in de ontwerpfase adviseert over stedenbouwkundige en landschappelijke inpassing van plannen. Het college kan de commissie in die zin ook advies vragen over het ontwikkelen van beleid (artikel 17.9, tweede lid, in samenhang met artikel 16.15, tweede lid, van de wet en artikel 4.22 van het Omgevingsbesluit).

In de handreiking Adviesstelsel van de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, de koepelorganisatie van welstands- en monumentencommissies, en de VNG wordt voor het door ontwikkelen naar een 'algemene' adviescommissie een tweetrapsvoorstel uitgewerkt. De eerste trap is het continueren van het huidige adviesstelsel met de welstandscommissie en de ambtelijke toetsing (kleine bouwwerken) bij de inwerkingtreding van het Omgevingswet en de tweede is het door ontwikkelen

van dit adviesstelsel in samenhang met de omgevingsvisie en het nieuwe omgevingsplan. Zoals hiervoor gesteld, blijft de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021 op grond van het overgangsrecht gelden als een beleidsregel op grond van het omgevingsplan, voor de ruimtelijke bouwactiviteit (artikel 4.114 Invoeringswet Omgevingswet). Daarmee hebben we de tijd om bij de opstelling van de omgevingsvisie en het omgevingsplan, dan wordt namelijk duidelijk op welke onderdelen een extern objectief deskundig advies wenselijk is, een verbreding van de reikwijdte van de adviestaak te bepalen.
Een voorbeeld van een verdergaande versoepeling van de welstandstoets voor met name kleinere bouwactiviteiten is, door de in de nota opgenomen sneltoetscriteria rechtstreeks in het omgevingsplan op te nemen. Het kan ook een middel zijn om bouwwerken die voorheen niet vergunningsvrij waren, omdat ze aan de openbare ruimte grenzen, via het omgevingsplan toch vergunningsvrij te maken als voldaan wordt aan de criteria. De nota kan daar vervolgens op worden aangepast.

2.
Na vaststelling van de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021 zal de werking ervan jaarlijks in de gemeenteraad worden geëvalueerd, aan de hand van het jaarverslag van de welstandscommissie en een rapportage van burgemeester en wethouders over de wijze waarop zij uitvoering hebben gegeven aan het welstandstoezicht.

Communicatie

In het gemeenteblad en op de website maken we de besluiten bekend.

Bijlagen

- Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021.

Het college van burgemeester en wethouders

Datum: 16 februari 2021

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Opmeer,

gelet op:
-art. 2.10 lid 1 onder d van de Wet algemene beginselen omgevingsrecht
-art. 12a lid 1 onder a van de Woningwet
-art. 4.114 van de Invoeringswet Omgevingswet

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 16 februari 2021;

gelet op de behandeling in de Commissie Ruimte van 23 maart 2021;

besluit:

1. de 'Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Opmeer 2021' vast te stellen;
2. de Welstandsnota Opmeer 2011 in te trekken.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 1 april 2021.

voorzitter	griffier
W.G. Groeneweg	M. Versteeg